

2011. OKTÓBER 10. HÉTFŐ

JEREMIÁS PRÓFÉTA KÖNYVE 31,18–40

BODNÁR MÁTÉ

Efraim bűnbánata - Isten irgalmassága

^{31,18}Jól hallok Efraim kesergését: Megvertél, mint egy tanulatlan borjút, és én elszenvedtem a verést. Téríts meg engem, hogy megtérjek, mert te vagy, Uram, az én Istenem! ^{31,19}Mikor elfordultam tőled, megbántam azt, belátva bűnömöt a mellemet vertem, szégyenkeztem, pironkodtam, mert viselnem kellett ifúságom gyalázatát. ^{31,20}Hát nem drága fiam-e Efraim, és nem kedves gyermekem-e? Valahányszor megfenyegetem, mégis mindig törődöm vele. A bensőm remeg érte, irgalmaznom kell neki - így szól az Úr. ^{31,21}Állíts magadnak jelzőoszlopokat, rakj le útjelzőket, ügyelj az országútra, az útra, amelyen elmentél! Térj vissza, Izráel szüze, térj vissza városaidba! ^{31,22}Meddig tétovázol még, te szófogadatlan leány? Mert valami újat teremt az Úr a földön: a nő jár a férfi után! ^{31,23}Így szól a Seregek Ura, Izráel Istene: Fogják még mondani ezt az ígét Júda országában és városaiban, ha majd jóra fordítom sorsukat: Áldjon meg téged az Úr, igazság hajléka, szent hegy! ^{31,24}Ott laknak majd Júdában és összes városában együtt a földművesek és az állattenyésztők. ^{31,25}Felüditem a fáradt lelket, és megelégittem minden elcsüggedt lelket. ^{31,26}Akkor mondják majd: fölébredtem és fölémteztem; milyen jólesett az alvás! ^{31,27}Eljön még az az idő - így szól az Úr -, amikor bevetem Izráel házát és Júda házát embermaggal és állatmaggal. ^{31,28}Es ahogy gondom volt arra, hogy kigyomlárljam és kiirtsam, leromboljam és elpusztítsam őket, és veszedelmet hozzak rájuk, úgy gondom lesz arra is, hogy fölépítem és elültessem őket - így szól az Úr. ^{31,29}Abban az időben nem mondják többé, hogy az apák ettek egrest, és a fiak foga vásott el tőle, ^{31,30}hanem mindenki a maga bűnéért hal meg: minden embernek a saját foga vásik el, ha egrest eszik.

Isten új szövetséget köt népével

^{31,31}Eljön az az idő - így szól az Úr -, amikor új szövetséget kötök Izráel és Júda házával. ^{31,32}Nem olyan szövetséget, amilyent őseikkel kötöttem, amikor kézen fogva vezettem ki őket Egyiptom földjéről. De ezt a szövetséget megszegték, pedig én voltam az Uruk - így szól az Úr. ^{31,33}Hanem ilyen lesz az a szövetség, amelyet Izráel házával fogok kötni, ha eljön az ideje - így szól az Úr -: Törvényemet a belsejükbe helyezem, szívükbe írom be. Én Istenük leszek, ők pedig népem lesznek. ^{31,34}Akkor nem tanítja többé egyik ember a másikat, ember az embertársát arra, hogy ismerje meg az Urat, mert mindenki ismerni fog engem, kicsinyek és nagyok - így szól az Úr -, mert megbocsátom bűneiket, és nem gondolok többé vétkeikre. ^{31,35}Ezt mondja az Úr, aki adott napot, hogy világítson nappal, és adott szabályt a holdnak és a csillagoknak, hogy világítsanak éjjel, aki felriasztja a tengert úgy, hogy hullámai zúgnak, akinek Seregek Ura a neve: ^{31,36}Ha majd eltűnik ez a rend színem elől - így szól az Úr -, akkor szakad magva Izráelnek is, és soha többé nem lesz az én népem. ^{31,37}Ezt mondja az Úr: Ha majd meg lehet mérni az eget odafent, és ki lehet kutatni a föld alapjait idelent, akkor vetem meg én Izráel utódait mindazért, amit elkövetett - így szól az Úr. ^{31,38}Eljön az az idő - így szól az Úr -, amikor fölépül az Úr városa, a Hananél-toronnytól a Szöglet-kapuig. ^{31,39}Azután továbbmegy a mérőzsinór egyenesen a Gáréb-halomig, majd elfordul Góá felé. ^{31,40}Az egész Hullá-völgy és Hamu-völgy meg az egész Mezőség a Kidrón-patakig, a Ló-kapu szögletéig napkelet felé az Úr szent helye lesz. Nem dőlnek föl, és nem rombolják le soha többé.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A Jeruzsálem eleste előtti üdvprófeciák sorában található perikópa előbb Efraim megtéréséről beszél, majd egyfajta mondásgyűjteménnyel szemlélteti az eljövendőben rejlő változásokat, míg végül egy új szövetség ígérete, és a szövet-

ségkötő Isten himnusza következik, amely az újjáépült Jeruzsálem monumentális képében teljese-
dik ki.

31,18–22

Nemcsak Ráhel siratja fogságba esett gyermekeit (31,15), hanem leszármazottja, Efraim is kesereg. Az anya azonban letörölheti könnyeit, mert a próféta látomása szerint az „unoka” már nem a sorsa, hanem a bűnei miatt bánkódik, és vágyik a megtérésre. A *téríts meg* kifejezés jelzi, hogy a bűnökből való szabadulást Isten adja, a bűnbánat isteni kegyelem. A külső megújulást meg kell előznie egy belső fordulatnak. Jahve drága fiaként, kedves gyermekeként emlegeti Efraimot, ezzel kifejezve, hogy jó Atyaként a fegyelmezés neki fáj a legjobban. „*A bensőm remeg érte, irgalmaznom kell neki.*” De ha Isten ilyen belső készíttetésről számot adva készül a cselekvésre, akkor a népének sincs több vesztegetni való ideje. Az útjelző oszlopok felállításának az az értelme, hogy felhívják a figyelmet, hogy Isten műve a hazavezető út is. Annak a képe, hogy a nő jár a férfi után, teológiai megfontolású: Izráel szüzének Isten iránti vágyakozására utal.

31,23–26

Júda üdve is beletartozik Jahve üdv munkájába, hiszen észak és dél sorsa nem választható el egymástól. Az ígéret szerint a kipusztult tájékok újra benépesednek, a fáradtak és megszorodottak ügyét is felkarolja az Úr.

A 26. verset igen különböző módon értelmezik az írásmagyarázók. Egyesek szerint Jeremiás felébredve az ígéretből végigtekint a maga nemzedékén, megdöbbenő valósággal találja szembe magát, de ez nem elkészeríti, hanem bizalommal gondol vissza a látomásra. Mások úgy látják, ez a mondat az ígéret része, a nép megkönnyebbül, és gondterhes ébredések elmúltával a helyreállított Izrael szívesen kel fel reggelenként. „*Én pedig meglátom orcádat, mint igaz ember, öröm tölt el, ha meglátalak, amikor fölébredek.*” (Zsolt 17,15)

31,27–28

Az Úr, mint népe újjáteremtője, a magvető képében jelenik meg. Jeremiás átéli a küldetésekor kapott üzenetet, de a leépítés már a múlté, itt már a „fölepítsem” és az „elültessem” kapnak szerepet. Most már tiszta a terep, a föld megmunkálásra vár; immáron nem köt a múlt. Isten végső célja még a romboláskor is az építésben van. A „*gondom lesz arra is*” ígérete magában hordozza azt, hogy ha nem is történik minden azonnal, de megkülönböztető figyelemben részesíti a prófécia megvalósulását.

31,29–30

Új gondolatok váltják fel a régieket: mindenki számít, és mindenki számadással tartozik, elkezdődik a személyes felelősség időszaka. Ez azonban nem jelent filozófiai értelemben vett individualizmust: az Újszövetség is ismeri Isten népek feletti ítéletét, együtt szemlélve apát, fiút és unokát,

ugyanakkor a „*családi kegyelmet*” is (ApCsel 16,31). A lényegi különbség az, hogy az előző nemzedékek bűne csak annyiban terheli a ma élő nemzedéket, amennyiben nem szakít azokkal.

31,31–34

Az új szövetség ígérete a prófécia csúcspontja. Ebben a szakaszban fejeződik ki az Isten és a nép közötti viszony megújulásának gyökeres, átfogó volta. A régi szövetség a választott nép hűtlensége miatt felbomlott, és a próféta fiatalkorában bekövetkezett jósiási reform is csak felszínes változokat adott, sőt a király halálával maga a kezdeményezés is megbukott. A régi szövetség eredete az Egyiptomból való szabaduláshoz köthető, a széthullása pedig az Egyiptomhoz való visszatéréshez. A kegyelemből adott új szövetség a száműzetésben megmaradóknak szól. Kezdeményezője egyértelműen az Isten és nem a nép: *kötök, helyezem, írom*.

Ez az új szövetség az engedelmség szerepének és eszközének az újraértelmezését is hozza magával: a „törvény betűjének” szolgálata helyett a szív hústábláira írott parancsok követelnek engedelmséget. Ez többé emberek által nem tanítható engedelmség, hanem az újjászületett ember hálából fakadó belső elkötelezettsége, amelyre maga Isten tanítja erőben és igazságban – az emberek közötti egyirányú információáramlás helyébe lépve.

A szövetségekötés megvalósulása együtt jár a múlt bűneinek teljes megbocsátásával is. Ennek az isteni odafordulásnak a megtapasztalása a helyes istenismeret alapja. A szövetség nem olyan mint a szerződés, amely pontosan meghatározott követelményeket tartalmaz; a tartalma, Isten ismerete, éppoly határtalan, mint a szeretet, amely a szövetséget létrehozta és a keresztyén agapé, amelyre előkészít.

31,35–40

A természet rendje éppúgy Isten kezében van, mint az ember üdvösségének a kérdése. Csak a természeti törvények állandóságához fogható Isten elhívásának a megváltoztathatatlansága. Azok pedig azért állandóak, mert Jahve hűséges, még a hűtlen népéhez is. A prófécia szerint Jeruzsálem szent hely lesz, az Úr lesz, mivel az új szövetség az Isten városának megújulását is elhozza. A város később valóban újjáépült a Hananél-torony közeléből kiindulva, nyugati irányba haladva a Szöglet-kapunál fordult az építkezés délre, majd a keleti oldalon haladt észak felé. A látomás azonban túlmutat ezen az újjáépítésen. Az, hogy a mérőzsinór nagyobb méreteket mutat, és az ígéret, hogy a várost nem rombolják le többet, mind a „mennyei Jeruzsálemet” idézik.

1. Az Istenhez való megtérés a Szentlélek ajándéka. Ő is akarja, várja. Fáj neki, ha tévelyegni látja drága és kedves gyermekeit. Az Ő jóságos indulata, amely a kegyelemben nyilvánul meg, nem tűr halasztást, tétovázást. *„Ma még lehet, ma még szabad, borulj le a keresztt alatt.”*

2. A megpróbáltatás, a „verés” nem célja Istennek, de eszköze lehet. Efraim belátja, hogy kemény leckét kellett megtanulnia, mire elérkezett a bűnbánathoz. De akinek gondja van a megtérés akadályainak lerombolására, annak gondja van az építésre is.

3. A teremtő Isten képes megújulást adni. A puszta és sivár valóságot körülöttünk éppúgy újjá teremtheti, mint a hozzá megtérő, bűnös embert, vagyis minket magunkat. *„Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az: a régi elmúlt, és íme: új jött létre.”* Ez kiégett fiataloktól és megfáradt idősektől zsúfolt világunk keresztyén reménysége.

4. Jézus Krisztusban Isten új szövetséget kötött az emberrel. Benne teljesült a prófécia hármas ígérete: a szeretetteljes engedelmesség ajándéka, az Isten és ember közötti személyes kapcsolat, és a múlt bűneinek teljes megbocsátása. Vagyis a Jézus által szerzett szövetségben a kívülről jövő kényszert felváltotta a belülről jövő készletés és a hálaadásból való engedelmesség (törvénye a szívünkben lehet), a közös hitgyakorlat mellet megnyílt az út az egyéni kegyességhez, a bűnök büntetését pedig kifizette a golgotai keresztfán.

5. Isten szövetsége örök. Csak a világ elmúlása szabhat neki határt, de azzal már egy új, végtelen korszak, az örökkévalóság veszi kezdetét, amely magasabb rendű lesz a jelenleginél.